

FERRAN AGULLÓ PADRI DE LA COSTA BRAVA

per E. CORRAL I COLL DEL RAM.

(Continuació)

A l'enterrament hi assistiren personatges no solament de la política, ans de les lletres i les arts. Figuraven en una primera presidència, demés del seu cosí Sebastià Agulló, en Cambó com a Secretari General de la Lliga, en Ventosa i Calvell, en Frederic Rahola, en Duran i Ventosa, en Puig i Cadafalch, en Joaquim Pellicena, Mossèn Antoni Navarro i en Costa i Déu. I en una segona, en Puig de la Bellacasa, en Güell i López, en Mainés, en Martínez Domingo i en Vidal i Guardiola. Entre els assistents s'hi afegiren els concurrents a la sessió del Comitè Circumscripcional de Barcelona que havia tingut lloc en aquella mateixa tarda. No hi havia cap representació oficial.

Les seves despulles, abans d'arribar al lloc piadós de la inhumació —Agulló va ser enterrat al cementiri Nou, "cara al mar", com ell volia— van aturar-se uns instants en passar davant de la tomba del "senyor ordenador de Catalunya", Enric Prat de la Ribera. El taüt era embolcallat sota els plecs enyorívols de la bandera catalana que "cobria el seu cos mortal com els braços d'una mare". (Joaquim Pellicena). Finalment, fou Joan Ventosa i Calvell qui dirigí als assistents la paraula, davant del taüt, amb una emoció corprendora.

Amb paraules de Ramon Rucabado, Agulló "va morir al peu del canó i deixant-nos el comiat en un article ("Déu els ho perdó") sentidíssim i oportú que formarà època".

La Veu del dia 2 en la seva edició matinal i en la secció "Darrera Hora" publicava una nota que comença així:

"A les dues de la matinada hem rebut la trista nova del traspàs del nostre estimat Ferran Agulló, "Pol", que tants d'anys ens ha acompanyat en la redacció de La Veu de Catalunya on, poc o molt, esdevingué mestre de tots".

En un període de lluites poc menys que aferrissades entre personatges i entre partits polítics, causa una mica

d'estranyesa i una altra mica d'admiració el fet que, en aquesta avinentesa, pràcticament totes les tendències polítiques del moment es condolguessin per igual de la seva mort, no pas amb unes paraules banals i estereotipades per sortir del pas, sinó amb indubtables demostracions de respecte admiratiu i afectuós. Això demostra prou bé com Agulló havia actuat sempre quasi amb perfecció en el seu paper, tan difícil, de "segon", amb unes grans dots de diplomàtic que el situaren moltes vegades, amb una gran dignitat, per damunt del bé i del mal. I sense queixes. Si d'algun malastre es queixava ho feia sempre per i en nom de Catalunya.

"Catalunya deu haver comès algun pecat molt gran en la Història. ¿Algun pecat d'egoisme col·lectiu, algun pecat col·lectiu d'enveja?" (Del seu article pòstum "Déu els ho perdó").

Per això podem llegir en el corresponent Diari de Sessions de l'Ajuntament, que

"El senyor Àngel Semblancat (no pas ni tan sols conservador) diu, i no pas per congratrar-se amb certs elements, que ha d'expressar el seu sentiment per la mort del gran periodista Ferran Agulló".

"El senyor Pellicena recull aquestes manifestacions, les agraeix i s'hi associa".

"El mateix fan els senyors Casanovas i Giralt".

"L'alcalde diu que constarà en acta el sentiment de la Corporació".

Finalment, en el número de La Veu del dimarts dia 4, apareix, com a Editorial, un article necrològic en el qual podem llegir:

"Per a Agulló res de català no li era estrany..." (.) "Poeta, periodista, orador, polític, autor dramàtic, organitzador, totes les manifestacions de la seva activitat convergien en un sol objecte: Catalunya". (.) "Homes com Agulló honoren una pàtria..."

XLVII DESPRÉS DE MORT

Quan un home ha mort, hom sol abocar sobre el seu cadàver totes les virtuts que en vida posseïa i més encara. I cas —que també es donen casos— de no haver-ne posseït cap, s'inventen i en paus. I això ocorre a nivell familiar, social o multitudinari, és ben cert. Però també ho és que de no ser així i una vegada mort, el personatge ho admetrà tot, bo i dolent, ver i fals, no direm amb un somriure als llavis, però sí amb un silenci impertorbable. Seria l'hora, doncs, que els seus enemics naturals, els envejosos de la seva glòria, els ressentits per un motiu o altre, li treguin els drapets al sol amb plena i absoluta impunitat —els morts no s'hi tornen—.

Entès així, podem considerar espontanis i sincers, per exemple, els judicis emesos per J.M. de Sagarra en ocasió de la mort d'Agulló, amb qui no havia deixat de tenir els seus pros i els seus contres, com és ben sabut, en el transcurs del diguem-ne conflicte generacional cuinat en el si del Consistori dels Jocs Florals de

Barcelona. Judicis certament laudatoris, però no exempts —això mai— d'aquelles inevitables gotes d'ironia sagarranica:

"Un dia jo li deia, no fa pas gaire temps, d'escriure les seves memòries. S'excusava amb la feina (era un mandrós!). Des del desastre de Cuba fins a la caiguda de la monarquia, ell era l'únic capaç d'explicar-ho tot amb noblesa, sinceritat i coneixement.

"En els Jocs Florals del 1933 Agulló, en el sopar, va llegir-hi una poesia escrita amb la sinceritat i la bona fe d'un xicot de 20 anys. El pobre Agulló, una mica espectral ja, volia posar en els seus llavis ja inhàbils, i en el tremolar senil de la seva mà, una oportunistista afirmació anacreòntica. Un home que es barallava amb el destí i no volia renunciar a la joventut de la seva ànima!"

"Amb aquest simpàtic i venerable amic, se n'ha anat al cementiri, una part molt viva, molt interes-

sant i molt barcelonina de la història de Catalunya".

Ja hem dit en un altre moment que Agulló era, per antonomasia, el "segon" modèlic, no pas en el sentit pejoratiu que el mot pugui tenir, sinó més aviat en el sentit de saber abstenir-se de donar la cara quan no és necessari i això per simple modestia i en benefici dels qui ell considerava els "primers". I que també ell tenia els seus "segons". L'un d'ells —i natu-

L'acte d'enterrament de Ferran Agulló constituí una gran manifestació de dol.
(Foto Institut Municipal d'Història de Barcelona).

ralment no pas l'únic— podria ser, per exemple, l'Octavi Saltor, home donat en cos i ànima a les lletres, a la política i a l'advocacia, que és la seva professió quotidiana. Molt més jove que Agulló, en Saltor havia hagut d'anar a la Colla del Colom moltes vegades com a simple portador de missatges, orals o escrits, abans no hi fou admès com de plantilla. Però endemés, militant a la Lliga, en Saltor treballava com a cap d'oficina o de secretaria... Diguem que era el segon secretari i que, per tant, el primer, del qual depenia, era l'Agulló. L'admiració d'en Saltor per l'Agulló era ben patent i la reafirmà amb motiu de la seva mort i se segueix proclamant-la encara avui —i que per molts anys—.

Però el seu "segon" oficial i confesat per pròpia voluntat, va ser l'Eduard Girbal Jaume. Tot el que exposa en el seu llibre "L'Agulló, en Pol i el Nandu", no obeeix a cap sentiment d'adulació o de despit, sinó a un arreladíssim sentiment d'amistat envers el padri de la Costa Brava. Quan en diu algun defecte no el menysté i quan en diu alguna qualitat no l'afalaga, però tot plegat ajuda a comprendre i entendre la seva, vulgui's que no, complexa personalitat:

"És clar que en aquest aspecte purament polític, de maniobra electoral, serví els interessos de partit, que no sempre foren els de la catalanitat; però no serà això el que minvarà el seu nom d'una glòria perdurable, sinó el seu esforç, la seva tenacitat, el seu temperament d'escriptor i de periodista que el situarà en un lloc d'honor entre els mestres indiscutibles del periodisme català". "...Entre dos focs: l'economia i el romanticisme dels Jocs Florals, sortí el polític, una mena de polític-botiguer-poeta".

"En el seu monument hauria de figurar-hi el colossal "diccionari" amb més de mig milió de noms per ordre alfabètic i sense trampa, que fou pràcticament obra personal seva".

I això en uns temps en que no s'havien inventat ni la informàtica ni les targes foradades... I encara:

"Quan hi havia eleccions i calia empènyer fort en la campanya, ell portava tota la cosa burocràtica, coneixia personalment tots i cadascun dels intervingents de mesa; encara li quedava temps d'escriure les gasetilles i molts dels articles que es publicaven als diaris respecte al moment. No cal dir les altres campanyes: Solidaritat Catalana, Assemblea de Parlamentaris, l'Estatut".

És la primera vegada, que nosaltres sapiguem, que algú ha llançat la

veu, bé que d'una manera indirecta o donant-ho ja per fet, en pro de l'erecció d'un monument a la seva memòria. De moment, després de quaranta-quatre anys, no existeix tal monument —de manera material, s'entén—. En canvi existeix a Sant Feliu de Guíxols, dalt de la muntanya de Sant Elm, junt a l'Ermida del mateix nom, un monòlit aixecat pels ganxons ja fa bastants anys, on s'hi pot llegir una inscripció, que a més de recordar Ferran Agulló, també recorda que fou el lloc que l'inspirà, un dia, a batejar la costa gironina amb el nom de Costa Brava. Però és que al mateix temps del monòlit, Sant Feliu posà el nom de Ferran Agulló a una de les seves places, per cert ben marineres, ja que es troba enfront del mar. Quant a Barcelona (no sabem si recordant el Padri o el Periodista o el Polític o el Poeta) hi ha un carrer que porta el seu nom: Carrer de Fernando (sic) Agulló, en una zona senyorial com és la de la plaça (fins a quan?) de Calvo Sotelo.

Així mateix és arran de la seva mort que en sabem alguns fets, nimis si voleu, però que ajuden força a comprendre la part humana que s'amaga sempre darrere de l'home públic. Josep Artis publicava a La Veu (6-7-33) i amb el títol "Agulló, home de teatre":

"...El fet que alguns capitosos del negoci teatral apel·lessin en mantes ocasions difícils al tacte i a la suficiència d'Agulló, augmentà de bon tros la popularitat que per diverses raons gaudia ja en el món del teatre. Tenia 17 anys quan començà a fer la crítica teatral a "La Renaixença". Era nebot, per línia materna, de l'actriu Gaietana Vidal, que des de 1875 aparegué a tots els teatres de Catalunya.

(Continuarà)